

มติชนสุดสัปดาห์
ศุกร์ 7 พ.ค. 53

อาหารสมอง ธุรกิจค้า “ไตอะไหล่”

วีรกร ตรีเศศ
(รวม 4 หน้า)

ธุรกิจค้าขาย “อวัยวะอะไหล่” โดยเฉพาะอย่างยิ่งไต กำลังเฟื่องฟูในหลายประเทศ เนื่องจากความขาดแคลน เครื่องขายสายสนกลในใต้ดินของการค้าขายนี้เป็นอย่างไร เป็นเรื่องน่าสนใจอย่างยิ่งและบ้านเรามีบทบาทไม่น้อยทีเดียว

นิตยสาร Discover ที่มีชื่อเสียงฉบับเดือนเมษายน 2010 เปิดเผยเรื่องราวของการค้าไตมนุษย์ โดยเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เคยรู้กันมาก่อน

ไตเป็นเครื่องกรองของเสียและน้ำที่เกินจำเป็นออกจากเลือดของเรา แต่ละคนมีไต 2 อัน อยู่ใต้ซี่โครงอย่างละข้าง คนป่วยที่ไตล้มเหลวมักเกิดจากโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ฯลฯ อาจตายได้ในเวลาไม่กี่วันจากการสะสมของมลสารพิษ (toxins) ในระบบเลือด และจากการบวมของอวัยวะ

ถ้าจะหลีกเลี่ยงหนีสภาวะนี้คนไข้ต้องใช้เครื่องมือแพทย์ที่สร้างกระบวนการฟอกไต (dialysis) โดยคนไข้ต้องใช้เครื่องมือนี้อย่างน้อย 3 ครั้งต่ออาทิตย์

ในทางทฤษฎีคนไข้ที่ฟอกไตสามารถอยู่ได้ไปเรื่อย ๆ เป็นเวลาหลาย ๆ สิบปี หากมีการควบคุมอาหารที่ดีและทนกับผลข้างเคียง เช่น อากาศเหนียวล้า อากาศคันและความเสี่ยงจากการติดเชื้อ ซึ่งอย่างหลังนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก คนไข้จึงดิ้นรนใช้การผ่าตัดเปลี่ยนไตแทนการฟอกไต

แต่เรื่องไม่่ง่ายดังคิดเพราะคนไข้คนอื่นก็คิดแบบเดียวกัน ความต้องการไตจึงสูงกว่าปริมาณไตใหม่ที่มีให้ผ่าตัดในทุกประเทศ ในสหรัฐอเมริกาเอง ตั้งแต่ปี 2010 มีคนรอไตอยู่ 88,000 คน และทุกปีจะมีรายใหม่เพิ่มประมาณ 34,000 คน เวลาที่รอคอยกว่าที่จะได้ผ่าตัดไตจึงนานถึง 5 ปี

บางคนก็เสียชีวิตไปก่อนถึงคิวหลายปีก็มี เมื่อมีความต้องการผ่าตัดเปลี่ยนไตล้นเช่นนี้ กลไกตลาดจึงทำงานบันดาลให้เกิดการผ่าตัดเปลี่ยนไตในประเทศที่กฎหมายอ่อนแอสำหรับคนที่มีเงิน

ขอย้อนไปประวัติศาสตร์การผ่าตัดเปลี่ยนไตสักเล็กน้อยเพื่อให้เห็นภาพของการค้าขายไตได้ชัดเจนขึ้น ในปี 1954 นายแพทย์ Joseph Murray แห่งเมือง Boston เป็นคนแรกในโลกที่ผ่าตัดเปลี่ยนไตได้สำเร็จ โดยใช้ไตของกลุ่มแฝดที่มี DNA เหมือนกัน (แฝดประเภท identical twin ส่วนแฝดประเภทพี่น้องหรือ sibling นั้น DNA ไม่เหมือนกัน)

งานวิจัยต่อมาในทศวรรษ 1960 ทำให้สามารถเปลี่ยนไตได้ระหว่างคนที่ไม่ใช่พี่น้องกัน โดยใช้การจับคู่เนื้อเยื่อระหว่างผู้ให้กับผู้รับเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการต่อต้านโดยระบบภูมิคุ้มกันของผู้รับ ในต้นทศวรรษ 1980 ความก้าวหน้าก็ไปอีกขั้นหนึ่งด้วยการค้นพบโมเลกุล cyclosporine ซึ่งเป็นฐานของยาใหม่หลายขนานที่ช่วยลดการต้านของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายลง จนทำให้การผ่าตัดเปลี่ยนไตและอวัยวะอื่น ๆ ทำได้กว้างขวางขึ้น

ตรงจุดนี้แหละที่ทำให้เกิดการค้า “อวัยวะอะไหล่” ขึ้นในโลกโดยเฉพาะไตซึ่งมีคนต้องการมากจนไตกลายเป็นสินค้าซื้อขายกัน

การซื้อขายไตแรก ๆ ที่ได้ยินกันคือในอินเดียในปี 1985 เนื่องจากอินเดียมีหมอเป็นจำนวนมากและอุตสาหกรรมบริการแพทย์กำลังขยายตัว จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่เรียกว่า medical tourists ขึ้นกว้างขวางโดยส่วนใหญ่มาจากเอเชียใต้ (ศรีลังกา บังคลาเทศ) และตะวันออกกลางซึ่งเป็นคนไข้อยู่แล้ว

คนไข้นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ที่เรียกว่า Transplant Tourist ก็เริ่มเข้ามาเพื่อผ่าตัดเปลี่ยนไตโดยมาจากภายในอินเดียกันเอง เช่น จาก Chennai Mumbai บังกอลอร์ และจากประเทศอื่น ๆ เช่น กรีซ สหรัฐอเมริกา นอกเหนือประเทศที่มากขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการถูกมอมยาเพื่อขโมยไต (ตื่นขึ้นมา สีข้างมีแผลผ่าตัด เช็คดูปรากฏว่าไตหายไปหนึ่งอัน) การหลอกลวงซื้อไต การบังคับขู่เชิญให้ขายไต ฯลฯ จนรัฐบาลอินเดียออกกฎหมายห้ามซื้อขายไตในปี 1994 แต่ไม่ห้ามการผ่าตัดเปลี่ยนไต ดังนั้นจึงมีหมอเถื่อนและโรงพยาบาลเถื่อนเกิดขึ้นมากเพราะได้รับผลตอบแทนสูง (ราคาผ่าระหว่าง 20,000-70,000 เหรียญ หรือ 640,000-

2,240,000 บาท) ราคาซื้อไต่จากคน “โชคร้าย” เฉลี่ยประมาณ 1,000 เหรียญ (32,000 บาท) หรือแม้แต่ 200-300 เหรียญ (6,400-9,600 บาท) ก็มี

เมื่อกำไรดีการผ่าตัดเปลี่ยนไตจึงเกิดขึ้นที่จีนด้วย โดยใช้ไตจากนักโทษประหาร (รัฐบาลจีนประกาศในปี 1984 ยอมให้เอาไตและอวัยวะของคนเหล่านี้มาขายได้) โดยมีคนไข้จากสิงคโปร์ ได้หวั่นและเกาหลีเป็นลูกค้า

การขยายตัวของอินเทอร์เน็ตทำให้การค้าขายอวัยวะโดยเฉพาะไตเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางอย่างควบคุมไม่ได้และอย่างน่ากลัว คนในสลัม ผู้ใช้แรงงาน และคนยากจนถูกเขี่ยวนใจให้ขายไตในราคาที่คิดว่างามสำหรับเขา โดยการประชาสัมพันธ์ว่าทุกคนมีไต 2 อัน ถึงขาดไป 1 ก็อยู่ได้สบาย ไม่มีปัญหาอะไร และเมื่อได้เงินมาแล้วการสำรวจก็พบว่าเงินเหล่านั้นก็กลายเป็นเหล้า เงินพนัน ค่าใช้จ่ายบริโภคต่าง ๆ อย่างไม่เป็นขึ้นเป็นอัน ฯลฯ ที่เอาไปเปิดร้านลงทุนเพื่อสร้างรายได้นั้นไม่เคยพบ

ที่อันตรายก็คือการผ่าตัดกระทำในคลินิกหรือแม้แต่บ้านพักอย่างขาดสุขอนามัย ใช้ไตที่ซื้อผ่านนายหน้า (ซึ่งก็ได้แก่ผู้เคยขายไตตนเองมาก่อน โดยทำงานแบบขายตรง มีระบบซื้อขายผ่านเครือข่ายสมาชิก) และบ่อยครั้งข้ามประเทศด้วย

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งค้าขายไต โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ (คนไข้จากญี่ปุ่นและประเทศอื่น ๆ บินไปมะนิลาเพื่อซื้อไต ซึ่งบ่อยครั้งมาจากนักโทษซึ่งญาติตกลงขายไตให้โดยเจ้าของไม่รู้ตัว) ซึ่งเป็นทั้งแหล่งขายและแหล่งผ่าตัดเปลี่ยนไต นอกจากจีนซึ่งเป็นอีกจุดสำคัญของการขายและผ่าตัดเปลี่ยนไตแล้ว ปากีสถานก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่คนไข้สนใจ

ในเรื่องที่รายงานนี้ ไม่มีชื่อประเทศไทยปรากฏอยู่ด้วยว่าเป็นแหล่งขายไตหรือมีการล่อลวงให้ขายไตหรือมีการผ่าตัดเปลี่ยนไตเชิงการค้าซึ่งนับว่าเป็นข่าวดี แต่ก็ท้อใจไม่ได้เพราะกลไกตลาดนั้นอัจฉรรยอย่างยิ่ง อะไรที่ทำแล้วได้เงินถึงแม้จะชั่วและโหดร้ายก็มีคนยินดีทำเสมอ ดังสุภาษิตสวิสที่ว่า “แม้แต่ปีศาจยังยอมเต้นระบำเพื่อให้ได้เงินเลย” (Even devils dance for gold)

ปีศาจกับผีที่ยอมลุกขึ้นมาไม่แบ่งเพื่อเงินตามสุภาษิตจีนนั้นเป็นเพื่อนกันเพราะเงิน ดังนั้นจึงไว้วางใจคนเห็นแก่เงินไม่ได้เลย

เครื่องเคียงอาหารสมอง

จีนนั้นยิ่งใหญ่ขึ้นทุกวัน วิฤตเศรษฐกิจโลกครั้งนี้ทำอะไรเงินไม่ได้เพราะอำนาจซื้อในประเทศแข็งแกร่ง ความผันผวนของเศรษฐกิจยักษ์ในโลกเป็นเพียงรอยข่วนสำหรับเงินเท่านั้น

บางตัวเลขที่มาจากการสำรวจของสมาคมสินค้าฟุ่มเฟือยของโลกในปี 2552 ที่เปิดเผยเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้เข้าใจกำลังซื้อของคนจีนยิ่งขึ้น

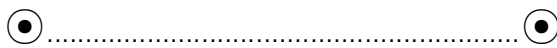
- (1) เศรษฐีจีนที่มีทรัพย์สินมูลค่า 50 ล้านบาทขึ้นไป มีอยู่ 825,000 คน
- (2) เศรษฐีจีนที่มีทรัพย์สินมูลค่า 500 ล้านบาทขึ้นไป มีอยู่ 51,000 คน
- (3) เศรษฐีจีนที่มีทรัพย์สินมูลค่ามากกว่า 50,000 ล้านบาทขึ้นไป มีอยู่ 100 คน
- (4) ร้อยละ 57 ของคนรวยข้างต้นใช้จ่ายเงินซื้อของแบรนด์เนมเฉลี่ยปีละ 5-15 ล้านบาท

ต่อคน และร้อยละ 18 ใช้จ่ายมากกว่า 15 ล้านบาท

(5) กลุ่มคนซื้อสินค้าแบรนด์เนมมี อายุ 20-40 ปี มีการศึกษาดี มีเงินเดือน 23,000-230,000 บาทต่อเดือน มักใช้เงินส่วนใหญ่ไปกับความหรูหรา

(6) คนจีนบริโภคสินค้าหรูโดยจ่ายเงิน 307,000 ล้านบาทต่อปี หรือร้อยละ 27.5 ของการใช้จ่ายสำหรับสินค้าหรูของทั้งโลก โดยรองมาเป็นญี่ปุ่น คาดว่าในปี 2558 คนจีนจะครองอันดับ 1

(7) เศรษฐีจีนในปี 2551 ซื้อเครื่องบินเจ็ตส่วนตัว 8 ลำจากบริษัท Luxury Asia (ลำละ 650 ล้านบาท และค่าดูแลอีกปีละ 65 ล้านบาท) ปี 2552 ซื้อ 15 ลำ และในปี 2553 บริษัทนี้คาดว่าจะขายได้ 20 ลำ

น้ำจิ้มอาหารสมอง

“If you live each day as it was your last, someday you’ll most certainly be right.”

(Steve Job --- ผู้สร้าง Apple, iPod, iPhone และ iPad)

ถ้าคุณใช้ชีวิตแต่ละวันราวกับว่ามันเป็นวันสุดท้ายของคุณ ในวันหนึ่งก็จะเป็นที่ชัดเจนแน่นอนว่าคุณถูกต้อง

.....